

«مسایل زنان به همه مردم ایران مرتبط است»

[ما نیمی از جمعیت ایران هستیم](#)

رخشان بنی‌اعتماد در رابطه با انتخابات ریاست جمهوری در ایران، فیلم مستند ۴۶ دقیقه‌ای درباره مطالبات زنان از دولت دهم ساخته است. وی همزمان با مطرح کردن خواست جنبش زنان، پاسخ‌های کاندیداهای ریاست جمهوری را نیز بازتاب داده. در پخش پایانی فیلم مستند رخشان بنی‌اعتماد، فیلمساز معروف ایرانی، نامزدهای انتخاباتی به همراه مشاوران و همسرانشان دیده می‌شوند که بعد از دیدن فیلم، بطور خلاصه دیدگاه‌های خود درباره مطالبات زنان مطرح می‌کنند و نظراتشان را در مورد موانع حل مسائل زنان ارائه می‌دهند.

از چهار نامزد انتخاباتی، تنها محمود احمدی‌نژاد در این پاسخگویی شرکت نکرده است. فیلم «ما نیمی از جمعیت ایران هستیم»، به هزینه شخصی فیلمساز ساخته شده و بطور رایگان در شبکه اینترنتی قابل دانلود است. این فیلم بازتاب بسیار وسیعی داشته است. رخشان بنی‌اعتماد در گفتگویی با دویچه وله از انگیزه و چگونگی ساختن این فیلم سخن می‌گوید.

دویچه‌وله: خانم بنی‌اعتماد شما در فیلم خود «ما نیمی از جمعیت ایران هستیم» نظرات طیف وسیعی از فعالان حقوق زنان را مطرح کرده‌اید. در عین حال زنانی در فیلم شما دیده می‌شوند که از شما می‌پرسند: «چرا این فیلم را می‌گیرید؟ به چه کسی می‌خواهید نشان بدهید و فیلم‌های شما چه دردی را دوا کرده؟». من این پرسش را با خود شما مطرح می‌کنم. چرا این فیلم را در شرایط فعلی ساختید؟

رخشان بنی‌اعتماد: دقیقا می‌خواستم این فیلم در همین زمان ساخته بشود. چون در این دوره از انتخابات، فعالان حقوق زن تصمیم براین گرفتند که جدا از تفاوت‌های دیدگاهی کنارهم جمع شوند و سعی کنند به صورت تشکلهایی هرچه بیشتر مطالبات زنان را در جامعه منعکس و مطرح کنند. از جمله با افراد مختلف تماس بگیرند، مصاحبه‌هایی ترتیب بدهند، جلساتی را برگزار کنند، بروشور پخش کنند و همه آن

کاری را انجام دهند که در زمان دیگری غیر از فضای انتخاباتی به دلیل مشکلاتی که به طور کل در طرح مسایل زنان در رسانه‌ها وجود دارد، امکان‌ش نبود. آن‌ها فضای انتخاباتی را که جدا از این که آیا اصلاً می‌خواهند در انتخابات شرکت کنند یا نه و یا این که به چه کاندیدایی می‌خواهند رای بدهند، انتخاب کردند. هیچ کدام از اینها معیار گردهمایی در این تشکله‌ها نبود. آنچه اهمیت داشت این بود که به صورت یک حرکت جمعی مطالبات را مطرح کرد.

من از حدود بیشتر از یکسال پیش تصمیم داشتم که مستندی را راجع به مطالبات زنان بسازم و این زمان را مناسب‌ترین زمان دیدم. یعنی فکر کردم که بهترین امکان برای استفاده از یک ابزار بسیار موثر مثل دوربین مستند است و باید بتوانم تصویری تهیه کنم از این موقعیت و مطالباتی که مطرح می‌شود بعنوان سندی که بتواند برای همیشه باقی بماند. در زمان پیش از انتخابات من تصمیم به ساخت فیلم گرفتم. این فیلم در زمانی فشرده تهیه شد و یکی از ویژگی‌های فیلم هم همین هست. التهاب و شرایط حاضر کمک کرد که نشان دادن طرح مطالبات زنان در بستر چنین زمانی در فیلم، ویژگی‌های تاریخی خودش را داشته باشد. تصمیم جدی و قلمی این بود که قبل از انتخابات این فیلم بتواند پخش بشود و مردم بتوانند آن را ببینند. به همین دلیل پخش فیلم را آزاد اعلام کردم. هر کسی که کپی این فیلم به دستش برسد، می‌تواند آن را تکثیر و پخش کند. خوشبختانه در یک حد باورنکردنی این فیلم پخش شده، دیده شده و انعکاس پیدا کرده است. مسئله مطلقاً خود فیلم نیست، مسئله مطالبات زنان است که در یکجا کنار همدیگر سرفصل‌هایی را می‌تواند به مخاطب نشان بدهد و خود این مجموعه اتفاقی که افتاده است برای من بسیار رضایت‌بخش است.

دوچپه وله: شما در فیلم‌تان کاندیداهای ریاست جمهوری را مورد سوال قرار دادید. واکنش آن‌ها در مورد مطرح شدن خواست زنان به شکلی که شما نشان داده‌اید، چه بود؟

بنی‌اعتماد: زمینه‌ی طرح مطالبات زنان با تلاشی که فعالان حقوق زن داشتند، شرایط خاصی را برای کاندیداها بوجود آورد. یعنی این که کاندیداها در کنار مشاوران امور زنان و یا همسران خودشان ظاهر شدند و این برای اولین بار بود. این که آن‌ها در برنامه‌های خودشان مشخصاً به مسایل زنان اشاره کردند، یعنی ویژگی این دوران، به دلیل تاثیر حرکت فعالان حقوق زن بود. وقتی که در فیلم سرفصل‌هایی با مصداق‌های عینی که از بطن خود جامعه برخاسته است، با نمونه‌هایی که زنان چگونه درگیر این مشکلات و تضییقات قانونی هستند نشان داده

می‌شود، طبیعتاً آنها توانستند یک تصویر کلی‌تر و دسته‌بندی‌شده‌تری را در مورد مشکلات زنان ببینند. در نهایت نظر ما هم این بود که با نشان‌دادن فیلم به کاندیداها، انتظار داشته باشیم که پاسخ‌های خیلی مشخص و روشنی از آنها بگیریم. واقعیت این است که قرارداد فیلم در مقابل کاندیداها بازتاب درست همان شرایطی بود که خود فعالین حقوق زن داشتند. یعنی تمام سعی‌شان براین بود که در این دوران بتوانند این مطالبات را به گوش مسئولین برسانند، موضوع را به عنوان یک موضوع جدی مطرح کنند. فیلم در واقع آینه‌ای بود که در مقابل این شرایط قرار گرفت که کاندیداها هم فیلم را دیدند. طبیعتاً روی‌شان خیلی تاثیر گذاشت و بخش کوتاهی از پاسخ‌هایشان هم در پایان فیلم دیده می‌شود.

دوچه وله: گفته می‌شود که مستند شما به عنوان یک مستند سیاسی دوباره روح جدیدی را به سینمای سیاسی ایران داده است. به نظر شما این چه تاثیری می‌تواند در آینده کارسینمایی شما بوجود بیاورد؟

بنی‌اعتماد: واقعیت این است که من فکر می‌کنم بیشتر از آن که این فیلم سیاسی باشد، در یک بستر سیاسی ساخته شده است. ولی موضوعات و مسایل زنان موضوعاتی بسیار جدی‌است که جدا از مسایل سیاسی روز باید به عنوان مسئله‌ای که نه فقط نیم جمعیت ایران، بلکه به همه جمعیت ایران مرتبط است، مورد ارزیابی قرار بگیرد. این‌ها مسایلی نیستند که حتی یک رییس جمهور در چهارسال دوران خدمت‌اش و یا هشت‌سال بتواند همه‌ی آنها را از بین ببرد. ما در مسیر جریان به دست آوردن این مطالبات هستیم و من فکر می‌کنم این یک کار درازمدت و طولانی‌ست. به همین دلیل من مطلقاً با این دید فیلم را نساختم که صرفاً فیلم از منظر یک فیلم سیاسی و در یک دوران خاص دیده بشود، همان طور که فیلم «روزگار ما» را هم که هشت سال پیش به این صورت ساختم. درست است که یک شرایط و زمان تاریخی ایجاد می‌کند که به موضوع در آن فضا پرداخته بشود، ولی من فیلم «ما نیمی از جمعیت ایران» را به این صورت نمی‌بینم که با خود جانبداری مشخصی داشته باشد و تاریخ مصرف خیلی مشخصی داشته باشد.

دوچه وله: ساختن این فیلم چه مدت بطول انجامید؟

بنی‌اعتماد: راستش شاید برای شما هم تعجب‌آور باشد، همان طور که برای خود من هم بسیار تعجب‌آور است. یعنی سابقه‌ی چنین سرعتی را اصلاً در خودم ندارم. البته اگر واقعاً مراحل تحقیقی که سال پیش انجام داده بودم نبود، راستش ساختن چنین فیلمی در این مدت زمان

کوتاه امکان‌پذیر نبود. ولی بهرحال از پنج اردیبهشت فیلمبرداری فیلم شروع شد و تا پنج روز پیش (۱۵ خرداد). کار ضمن فیلمبرداری با مونتاژ همزمان انجام گرفت. یعنی با یک کار خیلی خیلی فشرده‌ی یک گروه، واقعا با کار شبانه‌روزی آنها که می‌توانم بگویم اِدا اگر چنین گروهی را در کنارم نداشتم مطمئنا نمیشد از پس چنین کاری با این وسعت بر آمد. تنظیم فیلم‌های گرفته شده‌ای که حدود ۶۰ ساعت بودند، اِدا کاری نیست که در یک زمان به این کوتاهی بتوان به انجام رساند. ولی افراد گروه، بخصوص رضا بهرامی‌نژاد که تدوین فیلم را انجام داد و دستیارش ثاره هوشیار و دستیار خودم مهناز محمدی که مستندساز است. واقعا صرف این که بگویم وی دستیارم بود کافی نیست، یعنی او همه کاری می‌کرد. فیلمبردار هم رضا تیموری و بچه‌هایی که با او کار می‌کردند. بهرحال یعنی یک گروه خیلی خیلی با انگیزه و با دغدغه که حاصلش خوشبختانه اصلا آن فشردگی زمان و آن شتابی که ما ضمن تهیه این که زمان داشتیم، نشان نمی‌دهد. ما نمی‌خواستیم از کوچکترین چیزی در ساختار و آماده سازی فیلم مضایقه کنیم و کوتاه بیاییم. بهرحال ساخته شدن این فیلم بدون هیچ تعارفی مدیون کار جمعی گروهی هست که من با آنها کار کردم.

دوچپه وله: در این مدت کوتاه می‌توان تصور کرد با چه فشردگی این گروه و خود شما کار کرده‌اید. مهم‌ترین مشکلات شما غیر از کوتاهی زمان چه‌ها بودند؟

بنی‌اعتماد: کار در نفس خود کار بسیار مشکلی بود. یعنی این که در هر لحظه باید تصمیمی جدی گرفته میشد، گفت‌وگوهای باید انجام میشد. ضمن این که واقعا فعالان حقوق زن، کسانی که در فیلم شرکت دارند و حتا کسانی که نیستند، خیلی سعی کردند که به ما کمک کنند. ولی همه به شدت درگیر کار بودند. در واقع به همان اندازه که من بطور فشرده داشتم فیلم می‌ساختم، آنها هم خودشان در جاهای دیگر به همین اندازه درگیر و گرفتار بودند. ولی فکر می‌کنم اسم اینها را اصلا نمی‌توان مشکل گذاشت. اینها ویژگی‌های کار مستند است که به نظر من خود این هیجانی که در کار مستند وجود دارد اینقدر با ارزش است که نمی‌توان نام آن را مشکل گذاشت. وقتی نتیجه رضایت‌بخش است، ترجیح می‌دهم که اصلا به سختی کار فکر نکنم.

دوچپه وله: هزینه این فیلم چگونه تأمین شده است؟

بنی‌اعتماد: این فیلم کاملا با هزینه شخصی ساخته شده، با هزینه خود من. به همین دلیل توانستم این تصمیم را بگیرم که فیلم را بطور

رایگان بخش کنم.

مصاحبه‌گر: شیرین جزایری

تحریریه: شهرام احدی